

Det handlar om din pension

Pensionsavtalet KAP-KL för dig som är kommun- eller landstingsanställd

Innehållsförteckning

Välkommen till KPA Pension.....	3
Din allmänna pension.....	4
Din tjänstepension - ålderspension	5
Efterlevandeskydd till din familj	7
Din tjänstegrupplivförsäkring	8
Ordlista	10
Vi har tagit ställning.....	11

För dig som är anställd enligt Allmänna bestämmelser (AB) i kommun, landsting, region, kommunalförbund, kommunförbund eller vissa kommunala bolag gäller pensionsavtalet KAP-KL. KAP-KL ersatte från och med 2006 det tidigare pensionsavtalet PFA. Genom KAP-KL har du rätt till en tjänstepension i form av ålderspension eller efterlevandepension från din arbetsgivare. Pensionen är ett komplement till den allmänna pensionen från staten. Är du född 1986 eller senare så gäller från och med 2014 det nya avtalet AKAP-KL. Läs mer på www.kpa.se.

Välkommen till KPA Pension

Vi betalar ut din tjänstepension

KPA Pension är det ledande pensionsbolaget inom kommunsektorn. Idag har vi hand om pensionen för cirka 1,2 miljoner anställda inom kommun, landsting, region, kommunalförbund, kommunförbund och kommunala företag.

En bättre framtid med KPA Pension

KPA Pension är också bolaget som tar ett aktivt samhällsansvar. Vi är pensionsbolaget som enbart gör etiska placeringar. Som kund hos KPA Pension bidrar du därför till en hållbar framtid för människa och miljö.

Förutom att betala ut tjänstepension till de flesta som har arbetat i kommuner och landsting har vi även hand om grupplivförsäkringen. Du kan också pensionsspara privat hos oss.

KPA Pensions Kundservice

Telefonnummer: 020-650 500
E-post: kundservice@kpa.se

Arbetsgivaren beslutar om din tjänstepension

Det är din arbetsgivare som beslutar om din tjänstepension. Om du har några frågor om storleken på just din pension, ska du i första hand vända dig till pensionshandläggaren hos din arbetsgivare. Självklart är du alltid välkommen att ringa eller skriva till KPA Pension om du har några allmänna frågor som rör pensionen eller grupplivförsäkringen.

Pensionsmyndigheten beslutar om din allmänna pension

Det är Pensionsmyndigheten som beslutar om och betalar ut din allmänna pension och övriga socialförsäkringsförmåner.

I din allmänna pension är pensionsåldern flexibel. Du kan ta ut din ålderspension tidigast från 61 år.

Frågor om den allmänna pensionen besvaras av Pensionsmyndigheten.

Hur stor blir din pension?

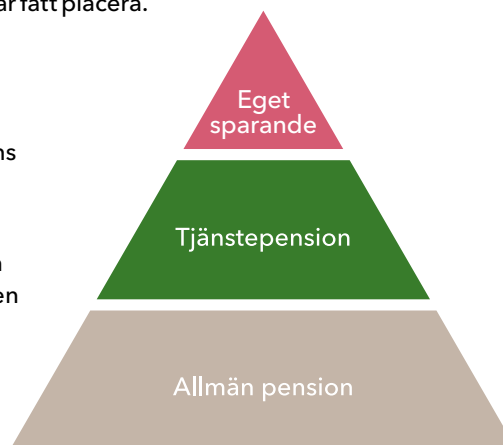
Summan av den allmänna pensionen och tjänstepensionen motsvarar cirka 60–70 procent av din genomsnittliga lön om du har arbetat i kommunsektorn i 30 år och tar ut din pension från och med 65 år.

Hur stor blir din tjänstepension?

Storleken på din tjänstepension beror bland annat på hur länge du arbetar, hur mycket du tjänar, när du tar ut din pension, och hur värdet har utvecklats på de delar i din pension som du själv har fått placera. Läs mer om din tjänstepension på sidan 5-6.

Här får du besked

- I ditt årliga värdebesked om din tjänstepension finns uppgifter om hur stort ditt pensionskapital var vid årsskiftet och hur värdeutvecklingen har varit.
- Din årliga pensionsprognos innehåller antaganden om hur stor din framtida tjänstepension kan vara den dag du går i pension.
- Din arbetsgivare kan också svara på frågor om din tjänstepension.
- Mina sidor www.kpa.se/minasidor.

Din allmänna pension

Från och med 2003 ersattes det tidigare grundskyddet (folkpensionen) med en garantipension. ATP ersattes med två nya pensioner baserade på inkomsten: inkomstpension och premiepension.

- Du som är född 1954 eller senare omfattas helt av den nya allmänna pensionen.
- Du som är född mellan 1938 och 1953 omfattas både av ATP-systemet (tilläggs pension) och det nya ålderspensionssystemet.

Din garantipension

Garantipensionen är grundskyddet för dig som annars skulle få en liten pension.

Den betalas ut tidigast från och med 65 år som hel, trefjärdedels, halv eller som en fjärdedels pension.

Din inkomstpension

Av din inkomst går 16 procent till inkomstpensionen. Är du född mellan 1938 och 1953 gäller andra procentsatser. Hör med Pensionsmyndigheten vad som gäller för dig. Inkomster över 7,5 inkomstbasbelopp tillgodoräknas dock inte.

Den pensionsrätt som du tidigare har tjänat in i ATP-systemet räknas helt eller delvis om till inkomstpension.

Inkomstpensionen betalas tidigast ut från och med 61 år som hel, trefjärdedels, halv eller som en fjärdedels pension.

Din premiepension

Av din inkomst går 2,5 procent till premiepensionen. Är du född mellan 1938 och 1953 gäller andra procentsatser. Hör med Pensionsmyndigheten vad som gäller för dig.

Premiepensionen är den del av den allmänna pensionen som du själv bestämmer över. Du får placera den i fonder som du själv väljer.

Om du inte gör något val för din premiepension, placeras den i AP7 Såfa-Statens årskullsförvaltningsalternativ som förvaltas av statliga Sjunde AP-fonden. Premiepensionen betalas tidigast ut från och med 61 år som hel, trefjärdedels, halv eller som en fjärdedels pension. Du kan själv se över din premiepension på www.pensionsmyndigheten.se

Din tilläggs pension

Du som är född 1938-1953 får en del av din pension i form av tilläggs pension. Ju tidigare du är född, ju större andel tilläggs pension får du.

Tilläggs pensionen motsvarar ATP och folkpension som avskaffades 2003. Den baseras på dina pensionspoäng för de år du har arbetat. Mer information finns på www.pensionsmyndigheten.se

Varje år får du besked om din allmänna pension i det orange kuvertet.

Din tjänstepension - ålderspension

Från och med 2006 gäller pensionsavtalet KAP-KL. KAP-KL ger rätt till en tjänstepension i form av ålderspension eller efterlevandepension från arbetsgivaren. Ålderspensionen kan bestå av flera delar.

Avgiftsbestämd ålderspension

Varje år från det du fyller 21 år betalar din arbetsgivare in 4,5 procent av din pensionsgrundande lön till din avgiftsbestämda ålderspension.

Du bestämmer själv hur pensionen ska placeras

Du kan välja att placera din avgiftsbestämda ålderspension i en traditionell pensionsförsäkring eller i en fondförsäkring. Du behöver dock inte välja. Sveriges Kommuner och Landsting har tillsammans med facket gett KPA Pension förtroendet att förvalta pengarna för dem som inte gör ett aktivt val. Dina pensionspengar placeras då i en traditionell pensionsförsäkring med återbetalningsskydd. Varje år får du ett värdebesked från det försäkringsbolag du har valt. Där framgår det intjänade värdet på det du själv har placerat.

Pensionen betalas tidigast ut från 55 år. Hur stor pensionen sedan blir beror på hur mycket som sparats och vilken avkastning du fått. Utbetalning sker efter överenskommelse med det försäkringsbolag som du har valt.

Pensionsbehållning för dig som inte placerat hela pensionen

Om din arbetsgivare inte låtit dig placera hela den avgiftsbestämda ålderspensionen ingår en pensionsbehållning i din pension. Den räknas varje år upp med statslåneräntan och kan tidigast tas ut från 61 år. Pensionsbehållningen som betalas ut räknas varje år om med hänsyn till prisbasbeloppet.

Intjänad pensionsrätt om du var anställd före 1998

Om du varit anställd i kommun eller landsting före 1998, kan du ha tjänat in pension enligt äldre pensionsavtal. Den intjänade pensionsrätten räknas in i din totala pension och baseras på ett genomsnitt av din pensionsgrundande lön under ett antal år före 1997 och den tid du arbetat fram till 1998.

Intjänad pensionsrätt förändras i samma grad som inkomstbasbeloppet fram tills den börjar betalas ut. Pensionen betalas ut livsvarigt, tidigast från 61 år. Intjänad pensionsrätt kan också tas ut temporärt före 65 år.

När pensionen betalas ut räknas den varje år om med hänsyn till prisbasbeloppet.

Förmånsbestämd ålderspension till dig med högre lön

Har du en lön som är högre än 461 250 kronor år 2017 kan du ha rätt till en förmånsbestämd ålderspension. Pensionens storlek beror bland annat på vilken pensionsgrundande lön du har haft under en sjuårsperiod i anslutning till pensioneringen och den tid du har arbetat. Normalt påverkas inte pensionen av lön det år du går i pension eller året innan dess.

Pensionens storlek

Pensionen beräknas på den del av den pensionsgrundande lönen som ligger över 7,5 inkomstbasbelopp, 461 250 kronor 2017. Pensionens nivå ligger mellan 55 och 62,5 procent beroende på vilket år du är född.

I tabellen längre bak i broschyren ser du vad som gäller dig. Hänsyn tas också till hur länge du har arbetat i kommun och landsting. För full pension ska du ha varit anställd i minst 30 år och ta ut pensionen i samband med att du slutar din anställning. Har du mindre tid minskas pensionen i motsvarande grad.

Den förmånsbestämda ålderspensionen kan tas ut tidigast från 61 år och senast från 67. Den pension som betalas ut räknas varje år om med hänsyn till prisbasbeloppet.

Exempel

Ett genomsnitt av dina pensionsgrundande löner: 475 000 kr/år
Födelseår: 1952
Anställningsår: 15 år, uttag från 65 år

475 000
- 461 250
13 750 kr

$$13\,750 \text{ kr} \times 60,36\% \times \frac{15 \text{ år}}{30 \text{ år}} = 4\,150 \text{ kr/år}$$

Livränta

Du som har en lön som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp och som slutar din anställning utan att ta ut din pension, kan ha rätt till en livränta. Livräntan beräknas enligt samma grunder som den förmånsbestämda ålderspensionen med vissa undantag.

Särskild avtalspension till dig som arbetar med utryckning

Du som i huvudsak arbetar med utryckning inom räddningstjänsten kan få särskild avtalspension från tidigast 58 år. För att du ska ha rätt till särskild avtalspension vid denna tidpunkt krävs att du har tillhört räddningstjänsten under minst 30 år, varav 25 år inom utryckningsstyrka.

Pensionens storlek

Beräkning av den särskilda avtalspensionen görs med en viss procentnivå av den pensionsgrundande lön du har haft en sjuårsperiod innan du slutar din anställning. Normalt påverkas inte pensionen av lön det år du går i pension eller året innan dess.

För 2017 är pensionsnivån 73,5 procent upp till en pensionsgrundande lön på 461 250 kronor. För den del av pensionsgrundande lön som överstiger 461 250 kronor, beror pensionsnivån på vilket år du är född. I tabellen längre bak i broschyren ser du vad som gäller för dig.

Observera att pensionsnivån sänks vid eventuell sjukersättning. Från och med 65 år ersätts den särskilda avtalspensionen av ålderspension.

Exempel

Ett genomsnitt av dina pensionsgrundande löner: 310 000 kr/år.

Anställningsår: 27 år inom utryckningsstyrka och totalt 30 år inom räddningstjänsten.

$$310\,000 \times 73,5\% = 227\,850 \text{ kr/år i särskild avtalspension före 65 år (tidigast från 58 år).}$$

Efterlevandeskydd till din familj

Allmän pension

Om du skulle avlida har dina efterlevande ett skydd genom den allmänna försäkringen. Din make, maka, registrerad partner eller sambo kan få omställningspension under 12 månader eller så länge det finns barn under 18 år. Barn har rätt till barnpension, längst till juni månad det år då barnet fyller 20 år.

Tjänstepension

Dina efterlevande kan också ha rätt till en efterlevandepension som betalas ut av din arbetsgivare.

Pension till efterlevande vuxen

Efterlevandepension till vuxen kan betalas ut till

- make, maka eller registrerad partner
- sambo om ni har ett gemensamt barn eller tidigare har varit gifta med varandra.

Din efterlevande kan ha rätt till pension om ni bott tillsammans i minst fem år eller bodde tillsammans med barn under tolv år.

Pensionen beräknas på din genomsnittliga lön och de sju inkomstår som ligger i anslutning till dödsfallet. Lönedelar upp till 20 inkomstbasbelopp ersätts med 15 procent och lönedelar mellan 20 och 30 inkomstbasbelopp med 7,5 procent.

Efterlevandepensionen betalas ut under fem år men upphör innan om den efterlevande gifter sig, bor tillsammans med någon som han eller hon tidigare varit gift med eller bor tillsammans med någon som han eller hon har eller har haft barn med.

Efterlevandeskyddet gäller om dödsfallet inträffar under den tid då du är anställd, du får ersättning från AGS-KL eller då du uppbär särskild avtalspension. Har du avgått från tjänsten med eller utan rätt till pension gäller efterlevandeskyddet i sex månader efter avgången, om du inte börjat en ny anställning med pensionsrätt.

Kompletterande änkepension

Är du man och har en lön över 7,5 inkomstbasbelopp kan din maka få kompletterande änkepension. Detta gäller om din maka har rätt till tilläggspension till änkepension enligt den allmänna försäkringen och om du varit kommunalt anställd sedan 1989-12-31.

Pension till efterlevande barn

Om du avlider kan dina barn få barnpension. Pension till efterlevande barn betalas ut till:

- barn
- adoptivbarn eller
- utländskt barn som tagits emot i adoptionssyfte.

Pensionen betalas ut tills barnet fyller 18 år. Om barnet studerar kan pensionen betalas ut som längst till och med juni månad det år då barnet fyller 20 år. Pensionen beräknas på din genomsnittliga lön och de sju inkomstår som ligger i anslutning till dödsfallet. Lönedelar upp till 7,5 inkomstbasbelopp ersätts med 10 procent, lönedelar mellan 7,5 och 20 inkomstbasbelopp med 28 procent och lönedelar mellan 20 och 30 inkomstbasbelopp med 14 procent. Finns det flera barn som har rätt till pension blir pensionen högre. Den förhöjda pensionen till efterlevande barn delas lika mellan barnen.

Din tjänstegrupplivförsäkring

Genom din arbetsgivare har du en tjänstegrupplivförsäkring, TGL-KL, hos KPA Livförsäkring AB (publ) (KPA Liv). Försäkringen är en trygghet för din familj om du skulle avlida. Om du avlider före 67 år betalas ett engångsbelopp ut.

Försäkringsbeloppet betalas ut till:

1. Make, maka eller registrerad partner.
2. Sambo, tillsammans med barn om sådan finns (med barn avses den avlidnes arvsberättigade barn i första led).
3. Arvsberättigade barn i första led.

Du kan ändra ordningen i förmånstagarkretsen. Vänd dig till oss för mer information.

Vill du veta mer?

Läs mer i försäkringsvillkor för Tjänstegrupplivförsäkring TGL-KL. Du får den hos din arbetsgivare eller genom att kontakta KPA Liv, TGL enheten, 106 85 Stockholm. Tel: 020-650 500.

E-post: tgl@kpa.se

Vad händer med min pension om jag blir sjuk?

Om du blivit varaktigt sjuk och inte längre kan arbeta, har du i regel fått sjuk- eller aktivitetsersättning från Försäkringskassan. Vanligtvis har du också fått ersättning från Avtalsgruppsjukförsäkringen, AGS-KL. Dessa ersättningar får du fram till 65 år. Därefter får du ålderspension. Arbetsgivaren har i dessa fall betalat in pengar till din pension ända fram till 65 år.

Förmånsbestämd ålderspension

För att räkna ut din förmånsbestämda ålderspension används en viss procentnivå av din pensionsgrundande lön. Den multipliceras sedan med pensionsgrundande tid. Nivån är beroende av födelseår, se tabell nedan.

Pensionsnivå i procent av pensionsgrundande lön år 2017		
Födelse- år	461 251 - 1 230 000 kr/år	1 230 001 - 1 845 000 kr/år
-1946	62,50	31,25
1947	62,14	31,07
1948	61,79	30,89
1949	61,43	30,71
1950	61,07	30,54
1951	60,71	30,36
1952	60,36	30,18
1953	60,00	30,00
1954	59,64	29,82
1955	59,29	29,64
1956	58,93	29,46
1957	58,57	29,29
1958	58,21	29,11
1959	57,86	28,93
1960	57,50	28,75
1961	57,14	28,57
1962	56,79	28,39
1963	56,43	28,21
1964	56,07	28,04
1965	55,71	27,86
1966	55,36	27,68
1967-	55,00	27,50

Särskild avtalspension till dig som arbetar med utryckning

För att räkna ut din särskilda avtalspension används en procentnivå av din pensionsgrundade lön. Nivån är beroende av födelseår, se tabell nedan. För löner över 1 230 000 kr/år gäller andra procentsatser.

Pensionsnivå i procent av pensionsgrundande lön år 2017		
Födelse- år	- 461 250 kr/år	461 251 - 1 230 000 kr/år
-1946	73,50	62,50
1947	73,50	62,14
1948	73,50	61,79
1949	73,50	61,43
1950	73,50	61,07
1951	73,50	60,71
1952	73,50	60,63
1953	73,50	60,00
1954	73,50	59,64
1955	73,50	59,29
1956	73,50	58,93
1957	73,50	58,57
1958	73,50	58,21
1959	73,50	57,86
1960	73,50	57,50
1961	73,50	57,14
1962	73,50	56,79
1963	73,50	56,43
1964	73,50	56,07
1965	73,50	55,71
1966	73,50	55,36
1967-	73,50	55,00

Ordlista

KAP-KL

Kollektivavtalad pension för anställda inom den kommun- och landstingssektorn.

Prisbasbelopp

Prisbasbeloppets storlek bestäms för varje år utifrån förändringar av det allmänna prisläget i landet. Det används bland annat vid utbetalning av tjänstepension och allmän pension.

Inkomstbasbelopp

Inkomstbasbeloppets storlek bestäms för varje år utifrån inkomstutvecklingen i landet. Det används bland annat vid beräkning av tjänstepension och allmän pension.

Förmånsbestämd pension

Förmånsbestämd pension är en på förhand storleksbestämd pension, till exempel en viss procent av slutlönen.

Avgiftsbestämd pension

Avgiftsbestämd pension består av en avgift som oftast är bestämd till en viss procent av lönen. Hur stor pensionen blir beror på hur mycket avgifter som har betalats och hur mycket ränta/avkastning det har blivit på pensionskapitalet när pensionen ska börja betalas ut.

Sjukersättning

Sjukersättning kan betalas ut till den som är mellan 30-64 år och vars arbetsförmåga är nedsatt med minst en fjärdedel på grund av sjukdom. Ersättningen betalas ut av Försäkringskassan.

AGS-KL

Avtalsgruppsjukförsäkring som administreras av AFA Försäkring.

Återbetalningsskydd

Den som sparar i en pensionsförsäkring kan välja att ha återbetalningsskydd eller inte. Med återbetalningsskydd betalas det sparade pensionskapitalet ut till efterlevande förmånstagare om den försäkrade avlider.

Aktuella basbelopp hittar du på www.kpa.se

Vi har tagit ställning

Hos KPA Pension placeras dina pengar etiskt enligt tydliga placeringsregler. På så sätt verkar pensionspengarna för en bättre framtid för människa och miljö. Vi använder oss av två metoder: Vi påverkar företagen att bli bättre och vi säger nej till vissa typer av verksamheter.

Påverkande regler

Inom de här områdena vill vi påverka företagen att ta ansvar för människa och miljö:

Mänskliga rättigheter

Vi placerar dina pengar i företag där mänskliga rättigheter respekteras. Genom att föra en dialog med företagen, påverkar vi dem att ta ett större ansvar för frågor som rör mänskliga rättigheter.

Miljö

Vi placerar dina pensionspengar i företag som aktivt arbetar med att minska sin negativa påverkan på miljön. Vi tar en aktiv roll i utvecklingen av grönare energi genom att endast investera i ett fåtal noggrant utvalda energibolag som arbetar för att utveckla hållbar energi. Vi var dessutom det första finansiella företaget i Europa som blev miljöcertifierat enligt ISO 14001.

Korruption

Vi vill påverka företagen vi investerar i att förhindra korruption i sina affärsrelationer. Korruption är ett stort problem i många länder då konkurrensen sätts ur spel, tillväxten hämmas och den sociala utvecklingen bromsas.

Uteslutande regler

Inom de här områdena investerar vi inte alls:

Vapen

Vi investerar inte i verksamhet som skadar människa och miljö. Ett sådant område är vapen. Vapen har vi definierat som produkter med ändamålet att döda, stympa eller ödelägga och som säljs till militära användare.

Tobak

Vi investerar inte i företag som producerar tobaksprodukter. Med produktion av tobak avser vi ägande av tobaksplantager samt produktion av cigaretter, cigarrer, piptobak, snus, tuggtobak och andra tobaksprodukter.

Alkohol

Vi investerar inte i företag som producerar alkohol. Med alkoholhaltiga drycker menas drycker som har en högre alkoholhalt än 2,25 volymprocent.

Spel

Vi investerar inte i företag som sysslar med kommersiell spelverksamhet.

Med kommersiell spelverksamhet avser vi kasinon och spelklubbar.

På www.kpa.se kan du läsa mer om våra placeringsregler och vilka företag vi inte investerar i.

KPA Pension är det ledande pensionsbolaget inom kommunsektorn. Sedan starten 1922 har vi erbjudit våra kunder konkurrenskraftiga pensions- och försäkringslösningar. KPA Pension är också pensionsbolaget som tänker ett steg längre. Vi vill ge våra kunder en trygg pension i en hållbar framtid och tar därför ett aktivt samhällsansvar.

KPA Pension har idag hand om pensionen för cirka 1,2 miljoner anställda inom kommun, landsting, region, kommunalförbund, kommunförbund och kommunala företag. Vi ägs till 60 procent av Folksam och till 40 procent av Sveriges Kommuner och Landsting.

